

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 160/07-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť Ing. L. Ď., R., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Ž., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. L. Ď. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38. ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005) **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (predtým vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96) **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. L. Ď. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. L. Ď. na účet advokátky JUDr. M. P., Ž., v sume 6 826 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 28. júna 2007 č. k. II. ÚS 160/07-25 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. L. Ď. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96.

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny vidí sťažovateľka v nasledovne opísanom skutkovom stave:

„Dňa 17. 01. 1996 som ja ako navrhovateľka v rade 1/ podala na Okresný súd v Žiline návrh na začatie konania, ktorým sme sa domáhali, aby žalovaným v rade 1/ - 5/ bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch.

Okresný súd v Žiline rozsudkom zo dňa 29. 10. 1996 návrh navrhovateľov zamietol.

Proti uvedenému rozsudku sme dňa 21. 01. 1997 v zákonnej 15-dňovej lehote podali odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 29. 10. 1997, č. k. 7 Co 1267/97 rozsudok

súdu 1. stupňa potvrdil.

Proti uvedenému rozsudku sme dňa 14. 10. 1998 podali dovolanie. Najvyšší súd SR rozsudkom zo dňa 26. 10. 2003, č. k. 5 Cdo 96/2000 rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 29. 10. 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Na základe uvedeného rozsudku Najvyššieho súdu SR v Bratislave Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 21. 03. 2005, č. k. 23 Co 55/04 rozsudok Okresného súdu v Žiline zo dňa 29. 10. 1996, č. k. 12 C 44/96-65 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Od tohto dátumu Okresný súd v Žiline termín na pojednávanie nevytýčil, napriek tomu, že ide o vysokú hodnotu sporu a súdne konanie prebieha už od roku 1996.

Okresný súd v Žiline spolu s Krajským súdom v Žiline a Najvyšším súdom SR porušili právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 12 C 44/96, nakoľko súdne konanie prebieha už 10. rok.“

Sťažovateľka je toho názoru, že v súvislosti s uplatnením ochrany svojho základného práva využila všetky právne prostriedky, ktoré jej právne predpisy na jeho ochranu poskytujú, a uviedla: „dňa 12. 10 2006 som podala sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov predsedovi Okresného súdu v Žiline, ktorý na sťažnosť v zákonnej 30-dňovej lehote neodpovedal.“

Sťažovateľka navrhla aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo Ing. L. Ď. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súd v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 spolu s Krajským súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97 spolu s Najvyšším súdom SR v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 96/2000 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96 konať bez zbytočných prieťahov.

Ing. L. Ď. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 120.000,-Sk (slovom

stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky advokátke JUDr. M. P., Ž., vo výške 6.825,40 Sk na účet.“

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodnila dĺžkou konania a predmetom sporu, ktorým je, vo vzťahu k jej sociálnej situácii, značne vysoká suma.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu predložil chronologický prehľad úkonov, ktoré boli doteraz vo veci uskutočnené, a stanovisko sudkyne.

Zákonný sudca vo vyjadrení uviedol:

„Okresný súd mal konanie a spis v dispozícii v obdobiach: 1. Od 17. 1. 1996 do 22. 8. 1997, 2. Od 23. 9. 1998 do 20. 9. 2000 a 3. Od 30. 5. 2005 do súčasnosti. (...)

1. Od 17. 1. 1996 (...) do 22. 8. 1997 (...) - ide o obdobie od podania návrhu do odoslania spisu na Krajský súd kvôli odvolaniu. (...)

2. Od 23. 9. 1998 (...) do 20. 9. 2000 (...) - ide o obdobie medzi návratom spisu z KS Žilina a jeho odoslaním na NS SR kvôli dovolaniu. Problém súvisí so súčinnosťou účastníkov, vid' bod II. vyjadrenia.

3. Od 30. 5. 2005 (...) do súčasnosti - ide o obdobie od návratu spisu z dovolacieho konania (z NS SR a KS Žilina) do súčasnosti. Je poznamenané najmä nesústredenými, chaotickými a nekvalitnými podaniami navrhovateľov. Doposiaľ nie je možné kvôli tomu určiť termín pojednávania a vec rozhodnúť. Nie je preto opodstatnené z tejto doby niečo akceptovať z hľadiska sťažnosti.

Čiže konanie trvá 11 rokov, z toho má tunajší súd vec vo svojej moci len 5 rokov, pričom vo veci konal sústredene alebo nekonal kvôli účastníkom konania.

II. Zavinenie navrhovateľov na prípadných prietahoch.

Ak ÚS Košice dospeje k tomu, že doba prejednávania na našom súde bola neprimeraná, je potrebné prihliadnuť na zavinenie účastníkov na strane navrhovateľov, resp. ich právnych zástupcov:

1. Od 17. 1. 1996 (...) do 22. 8. 1997 (...):

- Návrh bol podaný 17. 1. 1996. Nebol dostatočne skutkovo odôvodnený a právne takmer vôbec. Z toho dôvodu potom prebiehali náročné pojednávania, ktorých podstatou bolo protokolovať prednesy účastníkov (najmä navrhovateľov), ktoré už mali byť v návrhu. Návrh sa obmedzuje na výpočet účastníkov a ich podradenie pod pôvodných predchodcov. Ani listinnými dôkazmi na č. l. 6 - 24 a ani citáciami však nebol úplne preukázaný okruh účastníkov. Neskôr sa ukázalo, že pôvodná navrhovateľka bola zbavená spôsobilosti na právne úkony, otázkou zostáva, či jej podpis na č. l. 24 nie je falšovaný. Už z č. l. 39 je zrejmé, že za ňu konala a zásielky preberala neskoršia účastníčka - jej dcéra S. H. Navrhovatelia túto skutočnosť v návrhu neuviedli. Súd musel túto skutočnosť na č. l. 39 zisťovať sám na základe vlastných zistení - pripojením spisu P (resp. Nc).

- Navrhovateľ P. Ď. zomrel, zástupkyňa navrhovateľa ani na pojednávaní 6. 9. 1996 č. l. 42 spisu otázku neozrejmila, napriek tomu, že neskôr sa ukázalo, že iní odporcovia L. Ď. a M. Ď. sú jej nástupcovia a na základe toho aj uplatňovala vyššiu sumu z dôvodu smrti P. Ď. pre týchto klientov. Povinnosť súdu konať po smrti účastníka nezbavuje povinnosť advokáta vyvíjať súčinnosť. Súd základné údaje sám zistil na č. l. 49.

- Navrhovateľ I. M. zomrel, platí to isté. Zástupkyňa navrhovateľov dodnes predkladá podania aj v mene tohto bývalého účastníka (napr. č. l. 262), napriek tomu, že je mŕtvy a od jeho nástupcov nemá plnú moc.

- Zástupkyňa navrhovateľov ešte doslova celé roky neskôr doručuje súdu podania s pôvodnými účastníkmi konania, čo veľmi sťažuje prehľadnosť a efektivitu práce (...).

- Pojednávanie 27. 9. 1996 a 29. 10. 1996 je pokračovaním naznačeného, navrhovatelia len reagujú na kroky odporcu, po jeho námietke ohľadne odporcu V., Ž. berú voči nemu návrh späť. Súd konanie na č. l. 65a zastavuje a návrh vo veci samej zamietá.

- Vzápätí tí istí navrhovatelia, ktorí navrhli konanie voči V. zastaviť na č. l. 70, sa voči odvolaniu odvolávajú.

2. Od 23. 9. 1998 (podacie razítka na opise rozhodnutia na č. l. 101 spisu) do 20. 9. 2000 (...):

- Dovolanie (...) nespojili navrhovatelia aj so zaplatením súdneho poplatku kvôli efektívite. Následne na č. l. 118 žiadajú navrhovatelia o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Napriek právnemu zastúpeniu žiadosť nie je úplná a dokladovaná, každý advokát

vie, čo obvykle v tom čase súdy vyžadovali a čo vyplýva zo zákona. Súd na č. l. 137 vyrúbil súdny poplatok za dovolanie. Na č. l. 138 - 140 navrhovatelia (...) doplnili a dokladovali žiadosť o oslobodenie od poplatkov a súd oslobodenie následne na č. l. 143 a 144 aj priznal. Postup závisel najmä od kvality úkonov. (...).

- Na podnety navrhovateľov bol spis zapožičiavaný orgánom prokuratúry - v čase od 28. 6. 1999 do 6. 12. 1999 (...). Spis bol mimo kompetencie súdu na podnet navrhovateľov a v ich záujme - dovolacie konanie.

3. Od 30. 5. 2005 (...) do súčasnosti:

- Od č. l. 164 spisu (od návratu spisu po dovolacom konaní) prakticky všetky úkony sú spojené s tým, aby bol zistený okruh účastníkov a špecifikácia návrhu. Okruh účastníkov súd napokon ustálil, je to však komplikované výhľadom na to, že účastníci bývali na celom území SR a mnohí aj v ČR. Bez súčinnosti navrhovateľov a ich právnych zástupcov to je obtiažne. Súd to však prácne zisťoval a vykonával potrebné úkony.

- Prvý úkon zástupkyne sťažovateľa v konaní ja až na č. l. spisu 262 dňa 27. 12. 2006 a aj to na výzvu súdu. Podanie však je nekvalitné, právne nevýznamné a súdu nijako nepomohlo. V podaní sú uvedení účastníci, ktorí sú už dávno mŕtvi, ich dedičov zástupkyňa nezastupuje. Vyplýva z toho, že o veci nie je informovaná, nie je v kontakte s účastníkmi konania. (...)

- Ak aj súd zistí, že v jednotlivých maximálne týždňoch či mesiacoch 3. uvedených období mohol konať efektívnejšie a skonštatuje porušenie práv (napr. že mohol navrhovateľov pokutovať za nesúčinnosť), tak navrhujem, aby ÚS SR nezaviazal všeobecný súd k zaplateniu náhrady nemajetkovej ujmy.

- V každom prípade navrhujem, aby všeobecný súd neznášal trovy konania za to, že navrhovatelia sa svojich práv domáhajú vedome neefektívne kvôli trovám advokátky, čím prejednaniu veci nepomáhajú. Vyššie som uvádzal, že ani ako účastníci sa nechovajú tak, aby súd mohol vec efektívne prejednať.

- Z pripojených podkladov (referát v spise, tabuľka účastníkov a pod.) je zrejmé, čo všetko musel súd prácne urobiť aj s ohľadom na dĺžku sporu (zavinení najmä a aj účastníkmi) aj s ohľadom na stupeň kontradiktórnosti, ktorý v čase podania návrhu bol upravený v občianskom súdnom poriadku. Pri novom návrhu by to súd tvrdo ale korektne riešil cez § 43 občianskeho súdneho poriadku (výzva pod hrozbou odmietnutia podania).“

Zo stanoviska vyplýva, že sudkyňa nepopiera, že v uvedenej právnej veci došlo k priet'ahom v konaní. Namieta však svoju subjektívnu zodpovednosť za daný stav. Skutočnosť, že sa vo veci nekonalo priebežne, je podľa jej názoru spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v jej senáte, v dôsledku čoho nemá a ani nemala možnosť prerokúvať veci bez zbytočných priet'ahov. Poukázala aj na to, že na uvedenú situáciu podľa § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upozornila a upozorňuje štátnu správu súdov. V závere stanoviska uviedla, že neuznáva subjektívnu zodpovednosť za priet'ahy v danom spore.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a predovšetkým z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil následovný priebeh a stav konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 12 C 44/96 (v súčasnosti vedenej pod sp. zn. 13 C 150/2005).

Navrhovatelia vo 4. a v 10. rade podali 17. januára 1996 okresnému súdu návrh na začatie konania, ktorým sa domáhali, aby žalovaným v 1. až 5. rade bola uložená povinnosť zaplatiť finančnú čiastku, ktorá predstavovala podiel ich právnych predchodcov na odpredaných, resp. vyvlastnených nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom dedičského konania po ich právnych predchodcoch. Dňa 5. februára 1996 bol okresnému súdu doručený návrh na predbežné opatrenie týkajúce sa zákazu výplaty kúpnej ceny. Okresnému súdu bol 1. apríla 1996 doručený list od právnej zástupkyne navrhovateľov JUDr. M. B., v ktorom žiadala oznámiť v akom štádiu sa nachádza konanie o predbežnom opatrení. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 44/96-35 z 18. apríla 1996 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia.

Právny zástupca odporcov listom z 5. septembra 1996 ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu nutnej obhajoby v inom konaní a zároveň ospravedlnil neúčasť odporcov, ktorí trvali na prerokovaní veci v jeho prítomnosti. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 6. septembra 1996, na ktoré sa nedostavili navrhovatelia v 2., 5., 7. a 13. rade

a ani odporcovia v 1. až vo 4. rade, aj keď doručenie mali riadne vykázané. Na predmetom pojednávaní bolo zistené, že navrhovateľ v 2. rade zomrel, boli vypočutí prítomní účastníci a pojednávanie bolo odročené na 27. september 1996.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) ako súd odvolací uznesením č. k. 17 Co 1037/96-38 zo 4. apríla 1996 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. Nc/54/95-29 zo 17. januára 1996 a vec vrátil na ďalšie konanie. Napadnutým uznesením okresný súd vydal celý predmet úschovy dedičom (v uznesení vymenovaným) F. K., ktorý dedil po pozemkovoknižnom vlastníkovi J. K.

Na pojednávaní, ktoré sa konalo 27. septembra 1996, sa nezúčastnili navrhovatelia v 1., 3., 6. a 13. rade, aj keď mali doručenie riadne vykázané, a nedostavil sa ani zástupca odporcu v 5. rade. Okresný súd pojednával bez prítomnosti uvedených účastníkov, právna zástupkyňa navrhovateľov predložila zmenu petitu návrhu z 26. septembra 1996, právny zástupca odporcov v 1. – 4. rade predložil písomne vyjadrenie odporcov. Okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu a pojednávanie odročil na 29. október 1996.

Na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. októbra 1996, sa nedostavili navrhovatelia v 6. a 13. rade a odporcovia v 1., 4. a 5. rade, aj keď mali doručenie riadne vykázané. Okresný súd pojednával bez ich prítomnosti. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd žalobu zamietol.

Dňa 20. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľov v 1., 4., 10. a 11. rade proti rozsudku č. k. 12 C 44/96-65 z 29. októbra 1996. Dňa 21. januára 1997 bolo okresnému súdu doručené odvolanie trinástich navrhovateľov proti uvedenému rozsudku. Okresný súd 26. februára 1997 vydal uznesenia sp. zn. 12 C 44/96, v ktorých uložil jednotlivým navrhovateľom povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Sťažovateľka a navrhovatelia L. M., Ing. A. B. a Ing. E. Š. listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 6. marca 1997, žiadali postúpiť spis sp. zn. 12 C 44/96 na krajský súd, a to podľa § 10 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Dňa

19. marca 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov k odvolaniu navrhovateľov voči rozsudku okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996. Právna zástupkyňa navrhovateľov listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 30. apríla 1997, doplnila odvolanie o skutočnosť, ktorá súvisela s vyjadrením odporcov k odvolaniu.

Dňa 22. augusta 1997 bol spis s opravným prostriedkom predložený krajskému súdu. Na pojednávaní 29. októbra 1997 krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu a pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie. Z úradného záznamu okresného súdu z 13. októbra 1998 vyplýva, že neboli zaplatené súdne poplatky za odvolanie. Právne zástupkyne JUDr. B. a JUDr. P. boli okresným súdom listami zo 14. októbra 1998 vyzvané, aby zaplatili súdny poplatok za odvolanie, pretože ak ho v súdom stanovenej lehote nezaplatia, tak okresný súd bude uvedenú sumu vymáhať.

Dňa 23. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené dovolanie navrhovateľov J. M. a S. M., obidvaja bytom Ž., proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 1267/97 z 29. októbra 1997, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. septembra 1998.

Dňa 27. októbra 1998 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľov v 3., 12. a 13. rade na oslobodenie od súdneho poplatku z návrhu na odvolanie. Dňa 21. decembra 1998 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o majetkových a osobných pomeroch navrhovateľov v 1., 3. a 8. rade a tiež žiadosť o odpustenie poplatkov v predmetnom konaní. Dňa 23. decembra 1998 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky (navrhovateľky v 1. rade), v ktorej žiadala rozpísať sumu súdneho poplatku na každého navrhovateľa zvlášť tak, aby súdne poplatky mohli byť zaplatené jednotlivo. Dňa 7. januára 1999 vyzval okresný súd právneho zástupcu odporcov v 1. až vo 4. rade a odporcu v 5. rade, aby sa vyjadrili k dovolaniu. Dňa 20. januára 1999 bola okresnému súdu doručená žiadosť Ing. E. Š. (navrhovateľky v 9. rade) o oslobodenie od súdnych poplatkov spolu s potvrdením o majetkových, osobných a zárobkových pomeroch.

Dňa 4. februára 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporcov v 1. až vo 4. rade k dovolaniu.

Na základe zmeny rozvrhu práce bol od 1. apríla 1999 spis sp. zn. 12 C 44/96 pridelený na prerokúvanie a rozhodovanie senátu JUDr. D. C.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C 44/96 z 5. júna 2000 uložil navrhovateľom J. M. a S. M. zaplatiť súdny poplatok za dovolanie. Dňa 14. júna 2000 bol okresnému súdu doručený návrh na oslobodenie od súdneho poplatku navrhovateľov S. M. a J. M., o ktorom bolo rozhodnuté uznesením sp. zn. 12 C 44/96 zo 17. júla 2000.

Dňa 20. septembra 2000 bol spis sp. zn. 12 C 44/96 predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní navrhovateľov. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 96/00 z 26. novembra 2003 zrušil rozsudok krajského súdu z 29. októbra 1997 sp. zn. 7 Co 1267/97 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok bol krajskému súdu doručený 6. februára 2004.

Krajský súd uznesením sp. zn. 23 Co 55/04 z 21. marca 2005 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 12 C 44/96 z 29. októbra 1996 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V spise je vložené potvrdenie okresného súdu, z ktorého vyplýva, že 30. mája 2005 bol prijatý návrh na začatie konania v právnej veci sťažovateľky a spol. proti Š. K. a spol. o zaplatenie 1 886 986,70 Sk a prísl., ktorý je vedený pod sp. zn. 13 C 150/2005 a bol pridelený na prerokovanie a rozhodnutie JUDr. D. C..

Dňa 16. júna 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie Ing. A. B. a Ing. E. Š., ktorým „*sprensili návrh na začatie konania*“.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 zisťoval na Matričnom úrade v Ž., kedy zomrela navrhovateľka v 6. rade M. K., naposledy bytom Ž.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Register obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici o zistenie pobytu a oznámenie presnej adresy trvalého a prechodného pobytu, na ktorej je hlásená A. R., keďže sa na adrese posledného trvalého

bydliska Ž. nezdržiava, súdne zásielky nepreberá, čím sťažuje ďalší postup v konaní. Okresný súd taktiež listom z 19. júla 2005 žiadal Mestský úrad, Evidencia obyvateľstva v Ž. o oznámenie, či je navrhovateľka v 7. rade A. R., naposledy bytom Ž. prihlásená k trvalému, resp. prechodnému pobytu.

Okresný súd listom z 19. júla 2005 žiadal Matričný úrad D., Česká republika, o oznámenie, kedy zomrel navrhovateľ v 4. rade C. M., naposledy bytom D., Česká republika, a žiadal aj o zaslanie jeho úmrtného listu.

Dňa 25. júla 2005 bol okresnému súdu doručený matričný doklad – Oznámenie o úmrtí M. K., ktorá zomrela. Dňa 8. augusta 2005 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o trvalom pobyte A. R. z Registra obyvateľstva Slovenskej republiky v Banskej Bystrici.

Z obce D. v Českej republike bolo okresnému súdu 28. júla 2005 doručené oznámenie o úmrtí C. M. a taktiež oznámenie o tom, že obec nemá jeho úmrtný list.

Okresný súd listom z 25. augusta 2005 vyzval právnych nástupcov po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K., aby oznámili, či vstupujú do konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 150/2005 po nebohej. Z úradného záznamu okresného súdu z 31. augusta 2005 vyplýva, že na okresný súd sa dostavil právny nástupca po nebohej navrhovateľke v 6. rade Mgr. D. K. a uviedol svoju novú adresu a taktiež novú adresu svojho otca. Z úradného záznamu okresného súdu z 5. septembra 2005 vyplýva, že Mgr. D. K. oznámil právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi vo 4. rade C. M.

Právni nástupcovia po nebohej navrhovateľke v 6. rade M. K. oznámili listami, ktoré boli okresnému súdu doručené 12. septembra a 19. septembra 2005, že vstupujú do konania vedeného pod sp. zn. 13 C 150/2005.

Okresný súd 20. februára 2006 vyzval právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi C. M., aby oznámili, či vstupujú do konania ako účastníci na strane

navrhovateľov. Na uvedenú výzvu odpovedali právne nástupkyne navrhovateľa vo 4. rade listom, ktorý bol okresnému súdu doručený 2. marca 2006. Okresný súd 8. marca 2006 vyzval ďalších právnych nástupcov po nebohom navrhovateľovi vo 4. rade C. M., aby oznámili, či vstupujú do konania. Na uvedenú výzvu boli okresnému súdu 14. a 15. marca 2006 doručené odpovede.

Dňa 23. marca 2006 bola predsedovi okresného súdu doručená „*Žiadosť o zmenu osoby sudcu z dôvodu podozrenia na predpojatosť a zaujatosť pôvodnej sudkyne*“ od navrhovateľov Ing. E. Š., Ing. A. B., L. M. a sťažovateľky.

Uznesením z 21. apríla 2006 okresný súd vyzval Ing. E. Š. a spol., aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za podanú námietku zaujatosti.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo na to, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého prípadu, najmä podľa týchto troch kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98, I. ÚS 3/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd bral do úvahy aj skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú na rozhodnutie, ako aj právnu náročnosť predmetnej veci, pričom na základe týchto hľadísk uvedené konanie považoval za sťažené. Bral do úvahy skutočnosť, že právna otázka, ktorá bola v danom

prípade riešená (týkajúca sa rozdelenia náhrady za pôdu, ktorá podľa právnej úpravy platnej v čase prerokovania dedičstva pripadla do výlučného vlastníctva jednému z dedičov, by mala byť v prípade jej scudzenia rozdelená medzi ustupujúcich dedičov podľa výšky ich dedičských podielov), nebola dovtedy predmetom súdneho rozhodovania súdov.

2. Správanie účastníkov je druhým kritériom na rozhodovanie o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria je potrebné uviesť, že aj sťažovateľka mala určitý podiel na zdĺhavosti konania, pretože načas nezaplatila poplatok za odvolanie a ani nepožiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu.

V prvej etape konania od podania návrhu do vyhlásenia rozsudku sa postup okresného súdu nevyznačuje zbytočnými priet'ahmi v konaní.

V ďalšej etape, po vrátení spisu z odvolacieho súdu do jeho predloženia najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní, bol podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu poznačený zbytočnými priet'ahmi najmä v období od 4. februára 1999, keď bolo doručené vyjadrenie odporcov k dovolaniu, do 5. júna 2000, keď okresný súd uznesením uložil zaplatiť súdny poplatok za dovolanie, pričom ústavný súd zohľadnil, že v tomto období bol spis niekoľko mesiacov zapožičaný orgánom prokuratúry v súvislosti s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý podal jeden z navrhovateľov.

Od vrátenia veci na konanie okresnému súdu sa jeho činnosť sústredila na zistenie okruhu účastníkov v súvislosti so zmenami na strane navrhovateľov a následne upresnenie návrhu. V tomto období ústavný súd zistil päťmesačnú nečinnosť okresného súdu. V súvislosti s námietkou zaujatosti konajúcej sudkyne, ktorú podali štyria z navrhovateľov, došlo k spomaleniu konania, ktoré však nemožno pričítať na vrub okresného súdu.

Po zmene zákonného sudcu je podľa názoru ústavného súdu činnosť okresného súdu dostatočne efektívna a smeruje k určeniu termínu na prerokovanie veci.

Ústavný súd aj pri zohľadnení skutočnosti, že ide o právne zložité konanie, konštatuje, že uvedená zložitosť veci nemôže ospravedlniť jedenásť rokov trvajúce konanie. Okresný súd nepostupoval vo všetkých etapách konania dostatočne efektívne, čím porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie, ktoré je vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne pod sp. zn. 12 C 44/96) nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, (rozsudok bol vyhlásený 27. decembra 2007) ústavný súd prikázal okresnému súdu v označenom konaní v ďalšom období konať bez zbytočných prietahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie 120 000 Sk s poukazom na to, aký význam má pre ňu predmet sporu (ním uplatnená finančná čiastka) vzhľadom na jej sociálnu situáciu. Ústavný súd zohľadnil všetky okolnosti prípadu, predovšetkým obdobia poznačené zbytočnými prietahmi na jednotlivých súdoch, celkovú dĺžku konania a povahu

veci a dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 30 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Pri určení výšky finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. M. P. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal podľa predloženého vyčíslenia po zaokrúhlení sumou 6 826 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci vykonané v roku 2006 po 2 730 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, zvýšenou o 19 % DPH, t. j. 1 037,40 Sk, a 2 x 164 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008